

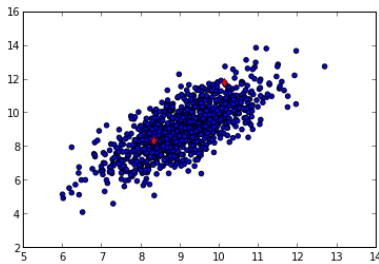
Temel Bileşen Analizi (Principal Component Analysis -PCA-)

PCA yöntemi boyut azaltan yöntemlerden biri, takip edilmeden (unsupervised) işleyebilir. Ana fikir veri noktalarının izdusumunun yapılacağı yonlar bulmaktır ki bu yonlar bağlamında (izdusum sonrası) noktaların arasındaki sayısal varyans (empirical variance) en fazla olsun, yani noktalar grafik bağlamında düşünürsek en "yayılmış" şekilde bulunsunlar. Böylece birbirinden daha uzaklaşan noktaların mesela daha rahat kümelenebileceğini umabiliriz. Bir diğer amaç, hangi değişkenlerin varyansının daha fazla olduğunun görülmesi üzerine, o değişkenlerin daha önemli olabileceğinin anlaşılması. Örnek olarak alttaki grafiğe bakalım,

```
from pandas import *
data = read_csv("testSet.txt", sep="\t", header=None)
print data[:10]
```

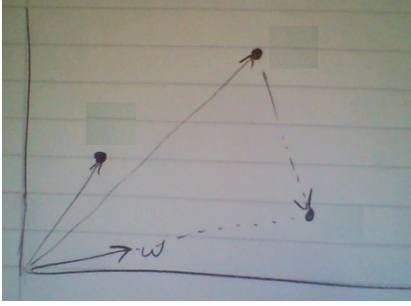
	0	1
0	10.235186	11.321997
1	10.122339	11.810993
2	9.190236	8.904943
3	9.306371	9.847394
4	8.330131	8.340352
5	10.152785	10.123532
6	10.408540	10.821986
7	9.003615	10.039206
8	9.534872	10.096991
9	9.498181	10.825446

```
plt.scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])
plt.plot(data.ix[1,0],data.ix[1,1], 'rd')
plt.plot(data.ix[4,0],data.ix[4,1], 'rd')
plt.savefig('pca_1.png')
```


PCA ile yapmaya çalıştığımız öyle bir yon bulmak ki, x veri noktalarının tamamının o yone izdusumu yapılıncaya sonuc olacak, "izdusumu yapılmış" z'nin varyansı en büyük olsun. Bu bir maksimizasyon problemidir. Fakat ondan önce x nedir, z nedir bunlara yakından bakalım.

Veri x ile tüm veri noktaları kastedilir, fakat PCA probleminde genellikle bir "vektörün diğeri üzerine" yapılan izdusumu, "daha optimal bir w yonu bulma", ve "o yone doğru izdusum yapmak" kelimeleri kullanılır. Demek ki veri noktalarını bir vektör olarak görüyoruz. Eğer üstte kırmızı ile işaretlenen iki noktayı alırsak (bu noktalar verideki 1. ve 4. sıradaki noktalar),

gibi bir görüntüden bahsediyoruz. Hayali bir w kullandık, ve noktalardan biri veri noktası, w üzerine izdüşüm yapılarak yeni bir vektörü / noktayı ortaya çıkartılıyor. Genel olarak ifade edersek, bir nokta için

$$z = w^T x$$

Yapmaya çalıştığımız sayısal varyansı maksimize etmek demistik. Özel bir izdüşüm yönünü referans alırsak, en büyük $\text{Var}(z_1)$ 'i bulacağız. Bu yeni "seyin" beklentisi ve varyansına bakalım,

$$E[w^T x] = w^T E[x] = w^T \mu$$

$$\text{Var}(w^T x) = w^T \text{Var}(x) w = w^T \Sigma w$$

Üstteki sonuçların boyutlarına dikkat: $w^T \mu$ durumunda $1 \times N \cdot N \times 1 = 1 \times 1$, $w^T \Sigma w$ durumunda ise $1 \times N \cdot N \times N \cdot N \times 1 = 1 \times 1$. İki durumda da tek boyutlu skalar değerler elde ettik. Yani w yönündeki izdüşüm bize tek boyutlu bir çizgi verecektir. Bu sonuç aslında çok sasirtici olmasa gerek, tüm veri noktalarını alıp, başlangıcı başnokta 0,0 (origin) noktasında olan vektörlere çevirip aynı yöne işaret edecek şekilde düzenliyoruz, bu vektörleri tekrar nokta olarak düşünürsek, tabii ki aynı yönü gösteriyorlar, bilahere aynı çizgi üzerindeki noktalara dönüşüyorlar. Aynı çizgi üzerinde olmak ne demek? Tek boyuta inmiş olmak demek.

Bastaki amacımıza dönersek, $\text{Var}(z_1)$ 'i maksimize etmek aynı anda $\text{Var}(w_1^T \Sigma w_1)$ 'i maksimize etmek demektir.

Ufak bir sorun $w_1^T \Sigma w_1$ 'i sürekli daha büyük w_1 'lerle sonsuz kadar büyütebilirsiniz. Bize ek bir kısıtlama şartı daha lazım, bu şart $\|w\| = 1$ olabilir, yani w 'nin norm'u 1'den daha büyük olmasın. Böylece optimizasyon w 'yi sürekli büyüte büyüte maksimizasyon yapmayacak, sadece yön bulmak ile ilgilenecek, iyi, zaten biz w 'nin yönü ile ilgileniyoruz. Aradığımız ifadeyi yazalım, ve ek siniri Lagrange ifadesi olarak ekleyelim, ve yeni bir L ortaya çıkartalım,

$$L(w_1, \lambda) = w_1^T \Sigma w_1 - \lambda(w_1^T w_1 - 1)$$

Niye eksiden sonraki terim o sekilde eklendi? O terim oyle sekilde secildi ki, $\partial L / \partial \lambda = 0$ alinince $w_1^T w_1 = 1$ geri gelsin / ortaya ciksinsin [2, sf 340], bu Lagrange'in dahice bulusu. Bunu kontrol edebilirsiniz, λ 'ya gore turev alirken w_1 sabit olarak yokolur, parantez icindeki ifadeler kalir ve sifira esitlenince orijinal kisiltlama ifadesi geri gelir. Simdi

$$\max_{w_1} L(w_1, \lambda)$$

Turevi w_1 'e gore alirsak, ve sifira esitlersek,

$$2w_1 \Sigma - 2\lambda w_1 = 0$$

$$2w_1 \Sigma = 2\lambda w_1$$

$$\Sigma w_1 = \lambda w_1$$

Ustteki ifade ozdeger, ozvektor ana formulune benzemiyor mu? Evet. Eger w_1 , Σ 'nin ozvektoru ise ve esitligin sagindaki λ ona tekabul eden ozdeger ise, bu esitlik dogru olacaktir.

Peki hangi ozdeger / ozvektor maksimal degeri verir? Unutmayalim, maksimize etmeye calistigimiz sey $w_1^T \Sigma w_1$ idi

Eger $\Sigma w_1 = \lambda w_1$ yerine koyarsak

$$w_1^T \lambda w_1 = \lambda w_1^T w_1 = \lambda$$

Cunku $w_1^T w_1$ 'nin 1 olacagi sartini koymustuk. Neyse, maksimize etmeye calistigimiz deger λ cikti, o zaman en buyuk λ kullanirsak, en maksimal varyansi elde ederiz, bu da en buyuk ozdegerin ta kendisidir.

Demek ki izdusum yapılacak "yon" kovaryans Σ 'nin en buyuk ozdegerine tekabul eden ozvektor olarak secilirse, temel bileşenlerden en onemlisini hemen bulmus olacagiz.

Cebirin geri kalani w_2, w_3 icin devam eder, bu turetmenin detaylarini [1] ve [2] gibi kaynaklarda bulabilirsiniz. Fakat ulasilan sonuc en bileşenlerin onem sirasinin aynen ozdegerlerin buyukluk sirasina tekabul ediyor olmasi.

Ornek

Simdi tum bunlari bir ornek uzerinde gorelim. Iki boyutlu ornek veriyi ustte yuklemistik. Simdi veriyi "sifirda ortalayacagiz" yani her kolon icin o kolonun ortalama degerini tum kolondan cikartacagiz. PCA ile islem yaparken tum degerlerin sifir merkezli olmasi gerekiyor.

Daha sonra ozdegerlerini, vektorlerini hesaplayabilmek icin verinin kovaryansini hesaplayacagiz.

```
import numpy.linalg as lin
from pandas import *
data = read_csv("testSet.txt", sep="\t", header=None)
print data[:10]
```

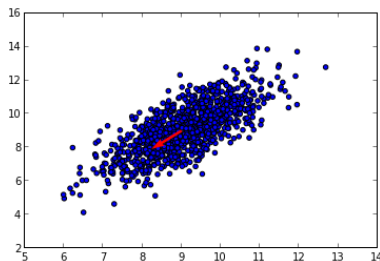
```
means = data.mean()
meanless_data = data - means
cov_mat = np.cov(meanless_data, rowvar=0)
eigs,eigv = lin.eig(cov_mat)
eig_ind = np.argsort(eigs)
print eig_ind
```

```
      0      1
0  10.235186  11.321997
1  10.122339  11.810993
2   9.190236   8.904943
3   9.306371   9.847394
4   8.330131   8.340352
5  10.152785  10.123532
6  10.408540  10.821986
7   9.003615  10.039206
8   9.534872  10.096991
9   9.498181  10.825446
[0  1]
```

```
print eigs[1],eigv[:,1].T
print eigs[0],eigv[:,0].T
2.89713495618 [-0.52045195 -0.85389096]
0.366513708669 [-0.85389096  0.52045195]
```

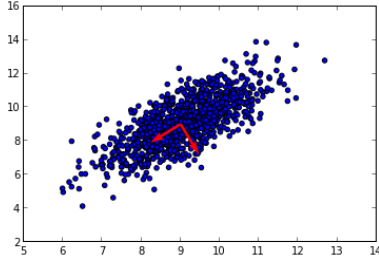
En buyuk olan yonu quiver komutunu kullanarak orijinal veri seti uzerinde gostere-
lim,

```
plt.scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])
# merkez 9,9, tahminen secildi
plt.quiver(9,9,eigv[1,1],eigv[0,1],scale=10,color='r')
plt.savefig('pca_2.png')
```


Goruldugu gibi bu yon hakikaten dagilimin, veri noktalarinin en cok yayilmis oldugu yon. Demek ki PCA yontemi dogru sonucu buldu. Her iki yonu de ciz-
ersek,

```
plt.scatter(data.ix[:,0],data.ix[:,1])
plt.quiver(9,9,eigv[1,0],eigv[0,0],scale=10,color='r')
plt.quiver(9,9,eigv[1,1],eigv[0,1],scale=10,color='r')
plt.savefig('pca_3.png')
```


Bu ikinci yon birinciye dik olmalydi, ve o da bulundu. Aslinda iki boyut olunca baska secenek kalmiyor, 1. yon sonrasi ikincisi baska bir sey olamazdi, fakat cok daha yuksek boyutlarda en cok yayilimin oldugu ikinci yon de dogru sekilde geri getirilecekti.

SVD ile PCA Hesaplamak

PCA bolumunde anlatilan yontem temel bileşenlerin hesabinda ozdeğerler ve ozvektorler kullandi. Alternatif bir yontem Tekil Deger Ayristirma (Singular Value Decomposition -SVD-) uzerinden bu hesabi yapmaktir. SVD icin Lineer Cebir Ders 29'a bakabilirsiniz. Peki ne zaman klasik PCA ne zaman SVD uzerinden PCA kullanmali? Bir cevap belki mevcut kutuphanelerde SVD kodlamasinin daha iyi olmasi, ayristirmanin ozvektor / deger hesabindan daha hizli isleyebilmesi [6].

Ayrica birazdan gorecegimiz gibi SVD, kovaryans matrisi uzerinde degil, A'nin kendisi uzerinde isletilir, bu hem kovaryans hesaplama asamasini atlamamizi, hem de kovaryans hesabi sirasinda ortaya cikabilecek numerik puruzlerden korunmamizi saglar (cok ufak degerlerin kovaryans hesabini bozabilecegi literatürde bahsedilmektedir).

PCA ve SVD baglantisina gelelim:

Biliyoruz ki SVD bir matrisi su sekilde ayristirir

$$A = USV^T$$

U matrisi $n \times n$ dikgen (orthogonal), V ise $m \times m$ dikgen. S'in sadece kosegeni uzerinde degerler var ve bu σ_j degerleri A'nin tekil degerleri (singular values) olarak biliniyor.

Simdi A yerine AA^T koyayim, yani A'nin kovaryans matrisinin SVD ayristirmasini yapayim, acaba elimize ne gelecek?

$$AA^T = (USV^T)(USV^T)^T$$

$$= (USV^T)(VS^T U^T)$$

$$= USS^T U^T$$

S bir kosegen matrisi, o zaman SS^T matrisi de kosegen, tek farkla kosegen uzerinde artik σ_j^2 degerleri var. Bu normal.

SS^T yerine Λ sembolunu kullanalim, ve denklemleri iki taraftan (ve sagdan) U ile carparsak (unutmayalim U ortanormal bir matris ve $U^T U = I$),

$$AA^T U = U \Lambda U^T U$$

$$AA^T U = U \Lambda$$

Son ifadeye yakindan bakalim, U 'nun tek bir kolonuna, u_k diyelim, odaklanacak olursak, ustteki ifadede bu sadece kolona yonelik nasil bir esitlik cikartabilirdik? Soyle cikartabilirdik,

$$(AA^T)u_k = \sigma_k^2 u_k$$

Bu ifade tanidik geliyor mu? Ozdeger / ozvektor klasik yapısına eristik. Ustteki esitlik sadece ve sadece eger u_k , AA^T 'nin ozvektoru ve σ_k^2 onun ozdegeri ise gecerlidir. Bu esitligi tum U kolonlari icin uygulayabilecegimize gore demek ki U 'nun kolonlarinda AA^T 'nin ozvektorleri vardir, ve AA^T 'nin ozdegerleri A 'nin tekil degerlerinin karesidir.

Bu muthis bir bulus. Demek ki AA^T 'nin ozvektorlerini hesaplamak icin A uzerinde SVD uygulayarak U 'yu bulmamiz yeterli, kovaryans matrisini hesaplamak bile gerekmiyor! AA^T ozdegerleri uzerinde buyukluk karsilastirmasi icin ise A 'nin tekil degerlerine bakmak yeterli!

Ornek

Ilk bolumdeki ornege donelim, ve ozvektorleri SVD uzerinden hesaplatelim.

```
U,s,Vt = svd(meanless_data.T,full_matrices=False)
print U
```

```
[[-0.52045195 -0.85389096]
 [-0.85389096  0.52045195]]
```

```
print np.dot(U.T,U)
```

```
[[ 1.00000000e+00  3.70255042e-17]
 [ 3.70255042e-17  1.00000000e+00]]
```

Goruldugu gibi ayni ozvektorleri bulduk.

New York Times Yazıları Analizi

Simdi daha ilginç bir ornege bakalım. Bir araştırmacı belli yıllar arasındaki NY Times makalelerinde her yazıda hangi kelimenin kaç kere çıktığının verisini toplamış [1,2,3], bu veri 4000 kusur kelime, her satır (yazı) için bir boyut (kolon) olarak kaydedilmiştir. Bu veri nytimes.csv üzerinde ek bir normalize işleminden sonra, onun üzerinde boyut indirgeme yapabiliriz.

Veri setinde her yazı ayrıca ek olarak sanat (arts) ve müzik (music) olarak etiketlenmiş, ama biz PCA kullanarak bu etiketlere hiç bakmadan, verinin boyutlarını azaltarak acaba verinin "ayrılabilir" hale indirgenip indirgenemediğine bakalım. Sonra etiketleri veri üstüne koyup sonucun doğruluğunu kontrol edeceğiz.

Bakmak derken veriyi (en önemli) iki boyuta indirgeyip sonucu grafikleyeceğiz. İlla 2 olması gerekmez tabii, 10 boyuta indirgeyip (ki 4000 kusur boyuttan sonra bu hala müthiş bir kazanım) geri kalanlar üzerinde mesela bir kümeleme algoritması kullanabilirdik.

Ana veriyi yükleyip birkaç satırını ve kolonlarını göstereyim.

```
from pandas import *
import numpy.linalg as lin
nyt = read_csv ("nytimes.csv")
labels = nyt['class.labels']
print nyt.ix[:8,102:107]
```

	after	afternoon	afterward	again	against
0	1	0	0	0	0
1	1	1	0	0	0
2	1	0	0	1	2
3	3	0	0	0	0
4	0	1	0	0	0
5	0	0	0	1	2
6	7	0	0	0	1
7	0	0	0	0	0
8	0	0	0	0	0

Yüklemeyi yapıp sadece etiketleri aldık ve onları bir kenara koyduk. Şimdi önemli bir normalizasyon işlemi gerekiyor - ki bu işleme ters doküman-frekans ağırlıklandırması (inverse document-frequency weighting -IDF-) ismi veriliyor - her dokümanda aşırı fazla ortaya çıkan kelimelerin önemi özellikle azaltılıyor, ki diğer kelimelerin etkisi artabilsin.

IDF kodlaması alttaki gibidir. Önce class.labels kolonunu atarız. Sonra "herhangi bir değer içeren" her hücrenin 1 diğerlerinin 0 olması için kullanılan DataFrame üzerinde astype(bools) işletme numarasını kullanırız, böylece aşırı büyük değerler bile sadece 1 olacaktır. Bazı diğer işlemler sonrası her satırı kendi içinde tekrar normalize etmek için o satırdaki tüm değerlerin karesinin toplamının karekökünü alırız ve satırdaki tüm değerler bu karekök ile bölünür. Buna oklitsel (euclidian) normalizasyon denebilir.

Not: Oklitsel norm alirken toplamın hemen ardından çok ufak bir $1e-16$ değeri eklememize dikkat çekelim, bunu toplamın sıfır olma durumu için yapıyoruz, ki sonra sıfırla bölürken NaN sonucundan kaçalım.

```
nyt = nyt.drop(['class.labels'],axis=1)
freq = nyt.astype(bool).sum(axis=0)
freq = freq.replace(0,1)
w = np.log(float(nyt.shape[0])/freq)
nyt = nyt.apply(lambda x: x*w,axis=1)
nyt = nyt.apply(lambda x: x / np.sqrt(np.sum(np.square(x))+1e-16), axis=1)
```

```
nyt=nyt.ix[:,1:] # ilk kolonu atladik
print nyt.ix[:8,102:107]
```

	afterward	again	against	age	agent
0	0	0.000000	0.000000	0.051085	0
1	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
2	0	0.021393	0.045869	0.000000	0
3	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
4	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
5	0	0.024476	0.052480	0.000000	0
6	0	0.000000	0.008536	0.000000	0
7	0	0.000000	0.000000	0.000000	0
8	0	0.000000	0.000000	0.000000	0

Not: Bir diğer normalize metodu

```
import pandas as pd

df = pd.DataFrame([[1.,1.,1.],
                   [2.,2.,2.],
                   [3.,3.,3.]])

print df
print df.div(df.sum(axis=1), axis=1)
```

	0	1	2
0	1	1	1
1	2	2	2
2	3	3	3

	0	1	2
0	0.333333	0.166667	0.111111
1	0.666667	0.333333	0.222222
2	1.000000	0.500000	0.333333

SVD yapalım

```
nyt = nyt - nyt.mean(0)
u,s,v = lin.svd(nyt.T,full_matrices=False)
print s[:10]
```

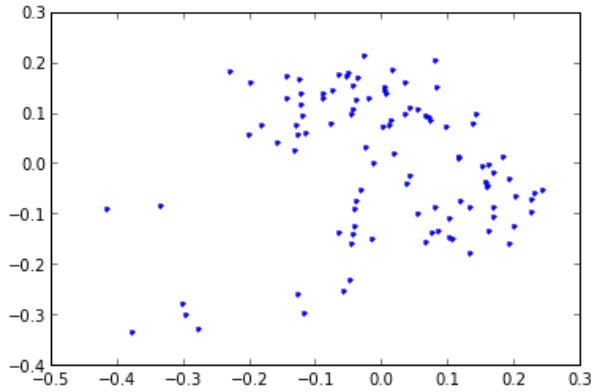
[1.41676764	1.37161893	1.31840061	1.24567955	1.20596873	1.18624932
	1.15118771	1.13820504	1.1138296	1.10424634]		


```
print u.shape
```


(4430, 102)

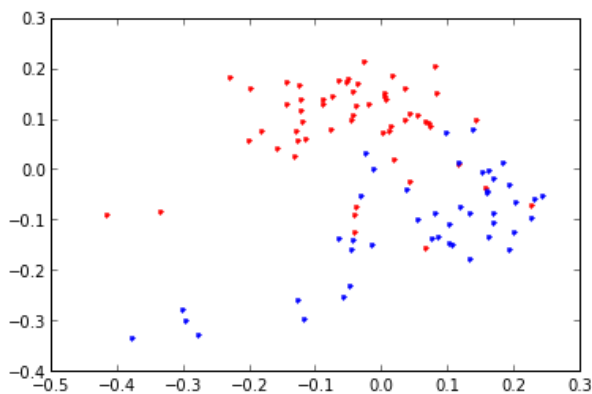
SVD'nin verdiği u icinden iki ozvektoru seciyoruz (en bastakiler, cunku Numpy SVD kodu bu ozvektorleri zaten siralanmis halde dondurur), ve veriyi bu yeni kordinata izdusumluyoruz.

```
proj = np.dot(nyt, u[:, :2])
proj.shape
plt.plot(proj[:, 0], proj[:, 1], '.')
```


Simdi ayni veriyi bir de etiket bilgisini devreye sokarak cizdirelim. Sanat kirmizi muzik mavi olacak.

```
arts = proj[labels == 'art']
music = proj[labels == 'music']
plt.plot(arts[:, 0], arts[:, 1], 'r.')
plt.plot(music[:, 0], music[:, 1], 'b.')
plt.savefig('pca_5.png')
```


Goruldugu gibi veride ortaya cikan / ozvektorlerin kesfettiği dogal ayirim, hakikaten dogruymus.

Metotun ne yaptigina dikkat, bir suru boyutu bir kenara atmamiza ragmen geri kalan en onemli 2 boyut uzerinden net bir ayirim ortaya cikartabiliyoruz. Bu PCA yonteminin iyi bir is becerdigini gosteriyor, ve kelime sayilarinin makalelerin icerigi hakkında ipucu icerdigini ispatliyor.

Kaynaklar

[1] Alpaydin, E., Introduction to Machine Learning, 2nd Edition

[2] Strang, G., Linear Algebra and Its Applications, 4th Edition

[3] <http://www.stat.columbia.edu/~fwood/Teaching/w4315/Spring2010/PCA/slides.pdf>

[4] Cosma Rohilla Shalizi, Advanced Data Analysis from an Elementary Point of View

[5] <http://www ldc.upenn.edu/Catalog/CatalogEntry.jsp?catalogId=LDC2008T19>

[6] <http://www.stat.cmu.edu/~cshalizi/490/pca>

[7] <http://www.math.nyu.edu/faculty/goodman/teaching/RPME/notes/Section3.pdf>

[8] Lineer Cebir notlarimizda SVD turetilmesine bakinca ozdeger/vektor mantigina atif yapildigini gorebiliriz ve akla su gelebilir; "ozdeger / vektor rutini isletmekten kurtulalim dedik, SVD yapiyoruz, ama onun icinde de ozdeger/vektor hesabi var". Fakat sunu belirtmek gerekir ki SVD numerik hesabini yapmanin tek yontemi ozdeger/vektor yontemi degildir. Mesela Numpy Linalg kutuphanesi icindeki SVD, LAPACK dgesdd rutini kullanir ve bu rutin ic kodlamasinda QR, ve bir tur bol / istila et (divide and conquer) algoritmasi isletmektedir.